

DE JAN van GENT.

De Jan van Gent is een lid van het bijgeslacht *Morus*, van het geslacht *Sula* van de fam. *Sulidae* van het soort Pelikaan.

Het is een grote, sterk vliegende, visduikende groep zeevogels.

Het eerste exemplaar bekend van gevonden fossielen, is de *Sula Ronzoli*, ongeveer 37. milj. jaar oud (in het tijdperk Lager Oligocene). Dit werd bij opgravingen gevonden in Tongrion (Frankrijk).

Vroeger leefden enige soorten o.a. *S. Vagabunda*, *S. Reyana*, *S. Lompocana* in het noorden van de Grote Oceaan bij Californië van het Mioocene (19 milj. j.) en de laatste helft van het Pleistocene tijdperk.

De huidige Jan van Genten, meest alle nauw verwant aan elkaar, zijn de Noord-Atlantische, de Noordse, de Kaapse, de Australische en de Nieuw-Zeelandse Jan van Gent. Deze laatste drie zwart/wit types hebben een vleugelwijdte van 1.80 m. en verschillen enkel in de verdeling van de zwarte veren op hun vleugels en staart.

De Kaap heeft de grootste bevolking op Malaga, een vogeleiland op de Guano eilanden waar ze over een half milj. nesten per jaar hebben.

De Australische Jan van Gent nestelt op de eilanden in "Bass straat" en op minstens een 12-tal eilanden bij Tasmanië.

Op de Kaap in Nieuw-Zeeland broedde een hoeveelheid van ong. 21.000 paren in de periode van 1946-1947 en van 27.000 paren in 1967.

De Noord-Atlantische Jan van Gent werd herkend door wijlen J.H. Gurney als een vogel waarvan kolonies over de hele wereld bekend zijn en waarvan een broedtelling over de gehele wereld gemaakt kon worden. Geïnspireerd deden zijn opvolgers een internationale telling van de ogenschijnlijk bewoonde nesten.

De telling van 1969 vertelt ons dat de Jan van Gent 32 kolonies bezet. Gurney's idee dat er in 1912 ongeveer 50.500 nesten waren bewoond in de kolonies die hem toendertijd bekend waren, was misschien onderschat. Het juiste cijfer schijnt dichter bij de 65.000 nesten te zijn geweest. In 1939 werden er 83.022 geteld waarvan 69.782 op het oostelijk deel en 13.240 op het westelijke deel van de Atlantische Oceaan.

Ongetwijfeld bewoonden de soorten in 1964 meer dan 155.000 nesten en de bevolking had zich in ± 25 jaar meer dan verdubbeld. De vogelbevolking was het dunst in 1894. Toen ze geteld werden waren er minder dan 53.000 broedsels. Het cijfer zakte door verschillende vervolgingen van de mensen. Tegenwoordig is het vervolgen van de vogels alleen toegestaan in IJsland, Faroë, en de Outer Hebriden, verder genieten de soorten overal wettelijke bescherming. Het is zeker dat de bevolking weer toeneemt door verminderde menselijke vervolging.

Fossielen en archeologische aanwijzingen van de N. Atlantische Jan van Gent laten geen veranderingen zien in het patroon van hun verspreiding van hun zomer- en winterverblijfplaats.

Het oudste fossiel dateerde van het laatste Pleistocene tijdperk in Glamorgan (Wales). Er zijn ook beenderen gevonden in Hesselø (Denemarken) uit de Mesolithische tijd en hiervan ook in England (Durham) en in Ierland, Schotland en Orkney.

Zelfs tussen 2500-5000 v. Chr. zijn skeletten van hen gevonden in Fannerup (Denemarken) en in Vardø (Noorwegen).

Van het nieuwe stenen tijdperk dateert een vondst in Ertebølle (Denem.). Van het late bronzen tijdperk een in Arlshof (Shetland), van het ijzeren tijdperk een en zo verder.

Prehistorische beenderen van Jan van Genten zijn ook geregistreerd, Nova Scotia en Florida castle windy \pm 1000 jaar v. Chr.
Boeken getuigen van vondsten in Engeland, gedateerd zo vroeg als de 7e eeuw.

Het tegenwoordige werk dat verschenen is betreft de gedragingen en de volledige levensgeschiedenis. Dit interessante boek, geschreven door Bryan Nelson heet "Study of the living Sulidae".

Het verzamelen op de broedplaatsen, wat meestal zeer steile oceaaneilanden zijn, begint in Schotland in december en wat later op Yoland. De eieren worden gewoonlijk gelegd in april, soms al in maart. Elk paartje is erg gesteld op zijn eigen territorium en bezit zo'n 1 M² van de rots waar de kolonie zich bevindt.

Ze buigen en snavelknippen het gehele seizoen. Het nest is opgebouwd voornamelijk uit zeegras en wier. Een verloren of stukgeraakt ei kan herplaatst worden. Beide ouders broeden op de 1 à 2 eieren afwisselend gedurende 6 weken of iets meer. De jongen worden ook samen gevoerd en het duurt op z'n minst 9 weken voordat zij kunnen vliegen. Hierna gaat het kuiken zich oefenen in vissen, zonder al teveel hulp van de ouders, omdat het al een reserve aan vet had opgebouwd. De Jan van Gent voedt zich voornamelijk met vis door van grote hoogte door de wateroppervlakte te duiken. De jonge vogel gaat door een stadium van zwarte en gevlekte pluimage voordat het 4 jaar oud is. Dan is het volgroeid en kan succesvol broeden.

Sommige kolonies zijn erg oud, andere nieuw. De oudste is op de Bass Rock en gaat terug tot de 7e eeuw.

Er is ontdekt dat alleen de jonge Jan van Gent trekt. In Europa gaan de 1e jaars jongen langs de zuid- naar de noord-westkust van Afrika en naar de Mediterranea. In Amerika komen de jonge vogels meestal naar Florida. De oostelijke vogels zijn hoofdzakelijk te vinden in de wateren van Spanje Noorwegen (Arctic), waar een paar vogels nu broeden.

Enige cijfers van tellingen der nesten:

St. Kilda Inverness:	vanaf 9e eeuw	44.526	1959
Sule Stack Orkney	" 1710	\pm 2900	1960
Noss, Shetland	" 1914	\pm 5-6000	1969
Hermoress, Shetland	" 1917	\pm 4-5000	1965
Rundø, Noorwegen	" 1946	117	1960
Mykines, Faroë	" ?	1.750	1959

Vestmanaeyjat, Iceland	vanaf ?	5.315	1960
Quebec, Canada	" ?	5.000	1959
Cape St. Mary, New Foundland	" 1897	3.116	1959
Bempton, Engeland	" 1937	14	1965
post Kerry, Ierland	" 1700	17.700	1966
Grassholm, Wales	" 1820-1860	15.528	1964
Rouzie, Frankrijk	" 1935-1938	77	1949
Ortax, Kanaaleilanden	" 1940	925	1960
Alderney, Kanaaleilanden	na 1940	1010	1960

Jac.v.d.Lans

Bennebroekerdijk 41

post Hoofddorp.

Het bovenstaande artikel van de hand van James Fisher is door dhr.
J.v.d.Lans vertaald uit het weekblad "birds of the world".